

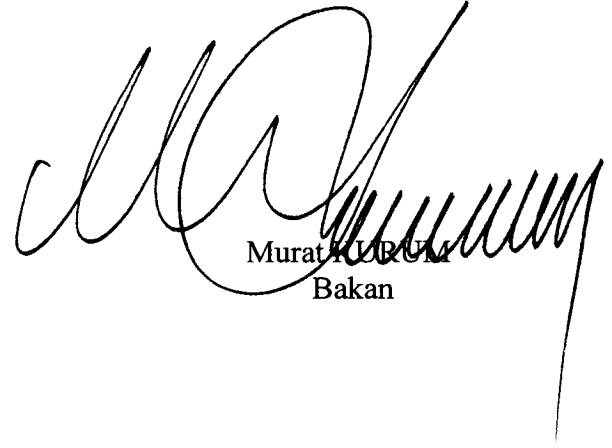
T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610-14775565
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEN'İN
TBMM 7/34858 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGELERİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

7/34858
GK 25

SORULAR

Batman ili ve çevresinin içme ve kullanma suyu ihtiyacının büyük bölümü Silvan Barajı ve Dibni Barajı tarafından karşılanacağı planlanmaktadır. Bu barajlar yalnızca içme suyunu değil; tarımsal sulamayı, bölgenin gıda güvenliğini ve ekosistem bütünlüğünü güvence altına alan stratejik yatırımlardır. Ancak Diyarbakır'ın Lice ilçesi Kılıçlı Köyü'nde, Sarım Havzası içinde yürütülmek istenen bakır madeni ve zenginleştirme tesisi projeleri bu baraj havzalarını doğrudan tehdit etmektedir.

Batman Çevre Gönüllüleri Derneği ve Batman Çevre Platformu'nun kamuoyu ile paylaştığı Devlet Su İşleri (DSİ) 10. Bölge Müdürlüğü'nün resmi yazıları durumu açıkça ortaya koymuştur:

- 18.12.2024 Tarihli Yazı: Ruhsat sahasının Dibni Barajı Uzun Mesafe Koruma Bandı'nda kaldığı, akarsular ve kuru dereleri barındırdığı, faaliyete izin verilmesinin uygun olmadığı belirtilmiştir.
- 25.03.2025 Tarihli Yazı: Sahanın Silvan Barajı su toplama havzasında kaldığı, maden çalışması halinde su kirliliği yaratacağı gerekçesiyle olumsuz görüş verilmiştir.
- 04.09.2025 Tarihli Yazı: Bölgede yüzden fazla sondaj açıldığı, köylerde suların kesildiği ve önceki olumsuz görüşlerin tekrarlandığı kaydedilmiştir.

Bu belgeler, kamuoyuna "ÇED gerekli değildir" denilerek sunulan kararların bilimsel gerçeklerle çeliştiğini göstermektedir. Nitekim DSİ'nin kendi resmi görüşleri, faaliyetlerin "su kirliliğine yol açacağı" uyarısını açıkça içermektedir.

Riskler çok boyutludur:

- Halk Sağlığı: Ağır metallerin ve kimyasal atıkların barajlara karışması, kanser başta olmak üzere ciddi sağlık sorunlarına yol açabilir. Bu durum özellikle çocuklar ve kırılgan gruplar için geri dönüşsüz etkilere neden olabilir.
- Ekolojik Yıkım: Baraj havzaları yalnızca insanlar için değil; kuşlar, balıklar, memeliler ve bölgedeki tüm biyolojik çeşitlilik için yaşamsal öneme sahiptir. Maden faaliyetleri ekosistemi kalıcı biçimde tahrip edecektir.
- Yerel Geçim Kaynakları: Tarım ve hayvancılık, temiz suya doğrudan bağlıdır. Su kaynaklarının kirlenmesi, bölgedeki üretimi ve gıda güvenliğini zayıflatacaktır.
- Hukuki Boyut: Türkiye, Aarhus Sözleşmesi ve çevre mevzuatı kapsamında halkın bilgi edinme hakkını, çevresel kararlara katılımını ve sağlıklı çevrede yaşama hakkını güvence altına almak zorundadır. Ancak mevcut durumda bu süreçler işletilmemiş, yerel halk ve sivil toplum kuruluşlarının itirazları dikkate alınmamıştır.
- Sürdürülebilirlik İlkesi: Birkaç şirketin kısa vadeli kazançları için milyonlarca insanın yaşam hakkını tehlikeye atmak sürdürülebilir kalkınma ilkeleriyle bağdaşmamaktadır. Sonuç olarak, DSİ'nin kendi belgeleri "maden faaliyetleri su kirliliğine yol açar" derken, bu projelere izin verilmesi Batman halkının içme suyunu, tarımsal üretimi ve ekosistemleri geri dönüşsüz biçimde

tehdit etmektedir. Kamu kaynaklarıyla inşa edilen barajların, birkaç özel şirketin kâr hırsına feda edilmesi kabul edilemez.

Bu bağlamda;

- 1) DSI'nin olumsuz görüşlerine rağmen, Sarım Havzası'ndaki bakır madeni için verilen "ÇED gerekli değildir" kararının gerekçesi nedir?
- 2) Silvan Barajı ve Dibni Barajı, Batman'ın içme ve kullanma suyunun toplam ihtiyacının yüzde kaçını karşılamaktadır? Bu barajlarda kirlilik oluşması halinde kaç kişi doğrudan etkilenenektir?
- 3) Baraj havzaları ve koruma bandı sınırları içinde madencilik ruhsatı verilmesi mevcut çevre ve su mevzuatına uygun mudur? Uygunsa dayanak hangi düzenlemedir?
- 4) Bölgede açıldığı belirtilen yüzden fazla sondajın yeraltı ve yüzey suları üzerindeki etkilerine dair Bakanlığınızın hazırladığı bir bilimsel rapor bulunmakta mıdır?
- 5) DSI'nin 2024 ve 2025 tarihli resmi yazılarında verilen olumsuz görüşlere rağmen faaliyetlerin sürmesi nasıl mümkün olmuştur? Bu süreçte hangi kurum veya kişiler sorumludur?
- 6) Maden çalışmaları sonucunda baraj sularına karışabilecek ağır metaller ve kimyasal maddelerin türleri hakkında Bakanlığınızın yaptığı bir analiz var mıdır? Halk sağlığı açısından risk değerlendirmesi yapılmış mıdır?
- 7) Baraj havzaları dışındaki bölgelerde alternatif maden sahaları mevcutken özellikle neden içme suyu kaynaklarının bulunduğu alanlar tercih edilmektedir?
- 8) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın 2023 ve 2024 yıllarında baraj havzalarında madencilik faaliyetleri ile ilgili hazırladığı herhangi bir genel rapor veya etki değerlendirmesi bulunmakta mıdır?
- 9) Bölgedeki vatandaşların ve çevre örgütlerinin itirazlarının dikkate alınması için ÇED sürecinde katılım toplantıları yapılmış mıdır? Yapıldıysa hangi tarihlerde, kaç kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir?
- 10) Batman'ın içme suyu kaynaklarını tehdit eden bu faaliyetlerin derhal durdurulması için Bakanlığınızın öngördüğü somut idari veya hukuki tedbirler var mıdır?

CEVAP

Diyarbakır ili, Lice ilçesi, Kılıçlı köyü mevki, 201500090 ruhsat numaralı, 3302117 erişim numaralı saha mevkiindeki Dimin Mad. San. Ve Tic. A.Ş. tarafından yapılması planlanan bakır ocağı (arama+üretim) projesi ile ilgili olarak Bakanlığımıza sunulan Proje Tanıtım Dosyası incelenmiş ve değerlendirilmiştir. ÇED Yönetmeliği'nin 17. Maddesi gereğince Bakır Ocağı (Arama+Üretim) Projesi'ne Diyarbakır Valiliğince 'Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir' kararı verilmiştir.

ÇED Kararına esas proje tanıtım dosyasında ÇED kararı verildikten sonra ve proje başlamadan önce DSI'den olumlu görüş alınmadan faaliyetin yürütülemeyeceği belirtilmektedir. Ayrıca DSI 10. Bölge Müdürlüğünün faaliyetin yürütülebileceği ile ilgili olumlu görüş bulunmaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında sadece EK-1 listesine tabi projeler için ÇED sürecinde halkın katılımı toplantısı yapılmaktadır. Bahsi geçen proje ÇED Yönetmeliğinin

Ek-2 listesi kapsamında değerlendirilmesi sebebi ile Yönetmelik hükümleri doğrultusunda halkın katılımı toplantısı yapılmamıştır. Fakat ÇED kararından sonra gerekli duyurular hem İl Müdürlüğümüzce hem de Valilik, Kaymakamlık ve Muhtarlık yoluyla yapılmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikayet üzerine denetimler yapılmaktadır. Yapılan denetimlerde Çevre Mevzuatında belirtilen usul ve esaslara aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 20 nci maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmakta, ayrıca çevre ve insan sağlığı için tehlike yaratan işletmelerin faaliyeti ise 15 nci maddesi kapsamında kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunmaktadır.